

De VFN Gedragscode 10 december 2007

1. Reikwijdte

De VFN Gedragscode is van toepassing op alle krediet aan consumenten anders dan een krediet aan een consument voor de **verwerving, verbouwing of herfinanciering** van een voor eigen bewoning bestemd in één van de Europese landen gelegen **registergoed**, tot zekerheid voor de terugbetaling waarvan een **hypotheek** op dat registergoed is of wordt gevestigd.

Indien tot zekerheid voor de terugbetaling van een **krediet dat valt onder de reikwijdte** van deze code een **hypotheek** op een registergoed wordt gevestigd, is **deze code** van toepassing.

Indien een krediet aan een consument bestemd is voor de verwerving van een voor eigen bewoning bestemd in één van de Europese landen gelegen registergoed, tot zekerheid voor de terugbetaling waarvan niet een hypotheek op dat registergoed is of wordt gevestigd, is de **Gedragscode Hypothecaire Financieringen** van toepassing. De financiële dienstverlener informeert bij de consument of het krediet bestemd is voor de verwerving van onroerend goed zoals hiervoor beschreven.

2. Definities

Op deze code zijn, tenzij anders bepaald, de definities als opgenomen in artikel 1:1 van de **Wet op het Financieel Toezicht [WFT]** overeenkomstig van toepassing.

Onder **leennorm** wordt verstaan **het bedrag** dat de consument, **na aftrek van de basishuur**, na kredietverlening ten minste ter beschikking moet blijven houden voor **levensonderhoud**.

3. Het adviseren van de consument

De financiële dienstverlener dient bij het adviseren van de consument:

- ten aanzien van de kredietvorm, voorzover redelijkerwijs mogelijk, rekening te houden met de doelstellingen van de consument;
- over verbonden financiële producten te handelen in het belang van de consument. Indien de **kosten** van het verbonden financiële product meer bedragen dan **15%** van de kredietlimiet of kredietstroom dient het belang van de consument bij het verbonden financiële product **expliciet in het advies** te worden **toegelicht**. In dat geval zal ook de aanbieder over het verbonden financiële product worden **geïnformeerd**;
- rekening te houden met algemeen voorzienbare ontwikkelingen in de omstandigheden van consumenten ten einde overkreditering op termijn te voorkomen.
- zijn overwegingen over de onder a t/m c genoemde onderwerpen in het advies op te nemen.

Voorzover de advisering plaatsvindt via een verbonden bemiddelaar ligt de **eindverantwoordelijkheid** voor de naleving van dit artikel bij de **aanbieder**.

4. De basisnorm

Ter voorkoming van **overkreditering** hanteert de aanbieder bij de beoordeling van de financiële positie van de consument een **basisnorm**. Deze basisnorm wordt, na advies van het **Nibud**, **jaarlijks** in december vastgesteld door het bestuur van de VFN en op 1 april in het daaropvolgende jaar van kracht.

5. De leennorm

De aanbieder hanteert bij de beoordeling van de financiële omstandigheden van de consument een leennorm. Deze leennorm is het bedrag dat de consument, na aftrek van vaste lasten, te allen tijde voor levensonderhoud ter beschikking moet hebben. De leennorm bestaat uit de basisnorm plus 10% van: het netto inkomen minus de basishuur minus de basisnorm.

6. Behandeling van kredietaanvragen

a. Voor de beoordeling van de aflossingscapaciteit van de consument gaat de aanbieder uit van een maandelijkse betaling door de consument van ten minste 2% van de kredietlimiet (bij doorlopend krediet) of de krediet som (bij aflopend krediet), ook als de werkelijke periodieke betaling door de consument kleiner is. Eventueel reeds bestaande kredieten herberekent de aanbieder volgens dezelfde norm om de reeds bestaande verplichtingen van de consument vast te stellen.

Indien en voorzover een bestaand krediet bestemd is voor de verwerving of verbouwing van een voor eigen bewoning bestemd registergoed en tot zekerheid voor de terugbetaling daarvan hypotheek op dat registergoed is gevestigd, mogen voor de beoordeling als in dit lid bedoeld de werkelijke aan dat krediet verbonden lasten worden gehanteerd.

b. De aanbieder toetst de consument in het Landelijk Informatiesysteem Schulden en betreft de uitkomst daarvan bij de behandeling van de kredietaanvraag.

c. De aanbieder verstrekt geen krediet indien:

- de uit het te verstrekken krediet voortvloeiende werkelijke, of volgens het voorgaande lid berekende theoretische verplichtingen indien deze hoger zijn, ertoe leiden dat de consument van zijn inkomsten, na aftrek van vaste lasten, minder overhoudt dan de voor de consument geldende leennorm.

- de consument onderwerp is van een minnelijke of wettelijke schuldregeling, tenzij het krediet als saneringskrediet onderdeel is van zo'n regeling en de schuldereregelaar danwel de bewindvoerder toestemming heeft gegeven tot het aangaan van een kredietovereenkomst.

7. Overleg bij financiële problemen

De aanbieder toont begrip voor de consument die na kredietverlening in financiële moeilijkheden geraakt en die zelf aantoonbaar probeert zijn financiële situatie te verbeteren. In dat geval probeert de aanbieder met de consument tot een oplossing van diens financiële problemen in relatie tot de kredietverlening te komen.

8. Relatie aanbieder - bemiddelaar

a. De aanbieder zal schriftelijk met een bemiddelaar, die voor hem bemiddelt op het gebied van consumptief krediet, overeenkomen dat hij de Code dient na te leven.

b. De aanbieder zal een bemiddelaar, die de Code niet naleeft schriftelijk verzoeken de Code na te leven.

c. De aanbieder zal een bemiddelaar uitsluiten van bemiddeling, indien deze bemiddelaar stelselmatig in gebreke blijft de bepalingen uit de Code na te leven. Dit laat onverlet de meldplicht op grond van art 4:97 Wft.

9. Toelichting op de VFN Gedragscode als bijlage

De toelichting op deze gedragscode maakt daarvan integraal onderdeel uit.

Toelichting bij de VFN Gedragscode

Artikel 1, reikwijdte

Dit artikel beoogt de reikwijdte van de VFN Gedragscode ten opzicht van de Gedragscode Hypothecaire Financieringen (GHF) vast te stellen. Kern is dat een hypothecaire zekerheid op zich niet bepalend is voor de toepasselijkheid van de VFN Gedragscode, maar de doelstelling die de consument heeft met het krediet. Indien de consument, bij verwerving van een voor eigen bewoning bestemd registergoed, beoogt met het krediet die verwerving –mede- te financieren, dan is de GHF van toepassing. Daarmee wordt voorkomen dat de op grond van de GHF verantwoord geachte leencapaciteit voor de verwerving van een woning wordt overschreden.

Indien de financiële dienstverlener op de hoogte is van het voornemen van de consument dat hij het krediet gaat aanwenden voor de verwerving van een woning, dan dient hij te controleren dat het krediet past binnen de maximale leencapaciteit volgens de GHF. Voorzover dat niet het geval is zal geen krediet worden verstrekt. De consument dient te verklaren dat het krediet niet is bestemd voor de verwerving van een woning zoals hiervoor beschreven. De verklaring van de consument is bepalend voor de wetenschap van de financiële dienstverlener, tenzij deze kon of behoorde te weten dat de consument beoogde het krediet aan te wenden voor de verwerving van een woning als bedoeld in de GHF.

Artikel 2, Definities

Vooralsnog geen toelichting.

Artikel 3, Het adviseren van de consument

a. In de Wet op het financieel toezicht is reeds een bepaling opgenomen die voorschrijft dat de financiële dienstverlener in zijn advisering zo veel mogelijk rekening houdt met de doelstellingen van de consument. Deze bepaling wordt hier herhaald omdat de VFN grote waarde hecht aan het in lijn zijn van het advies met de doelstellingen van de consument. De doelstellingen zullen dan ook in het advies terug te vinden moeten zijn, evenals de overwegingen die tot het adviseren van een bepaalde kredietvorm hebben geleid.

b. Het belang van de consument staat voorop. Hier bestaat ten aanzien van het krediet een sterke samenhang met artikel 3 lid a. Ook echter bij het adviseren van verbonden financiële producten dient het **klantbelang voorop** te staan. Dat geldt **zowel voor bijvoorbeeld het verbinden van spaar- en beleggingsproducten** ter aflossing van het krediet als voor verzekeringen die beoogen aflossing mogelijk te maken ingeval van **werkloosheid, arbeidsongeschiktheid**, overlijden en dergelijke oorzaken van betalingsonmacht. Daarbij dient in het advies **niet alleen het belang van het verbonden product** voor die specifieke consument te worden toegelicht, maar **ook het belang van de consument** bij de **wijze waarop dat verbonden financiële product** wordt betaald.

c. Dit lid beoogt dat bij het verstrekken van het krediet algemeen bekende voorzienbare ontwikkelingen zoals pensionering in het advies worden meegenomen. Geadviseerd wordt de consument te vragen naar voorzienbare toekomstige ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het advies. De mededelingen van de consument zijn hierbij bepalend voor de wetenschap van de financiële dienstverlener.

d. Het advies is op de individuele consument afgestemd, wat inhoudt dat de overwegingen ook herleidbaar moeten zijn tot die individuele consument. Ingeval van verbonden bemiddelaars kan de aanbieder tot een ander advies komen voor de consument. De eindverantwoordelijkheid voor het advies ligt dan bij hem.

Artikel 4, De leennorm

Artikel 4:34 Wft schrijft voor dat de aanbieder van krediet in het belang van de consument voorafgaand aan de totstandkoming van een overeenkomst informatie inwint over diens financiële positie en beoordeelt, ter voorkoming van overkreditering van de consument, of het aangaan van de overeenkomst verantwoord is. De VFN Gedragscode schrijft voor dat ter voorkoming van overkreditering van de consument bij kredietverlening de basisnorm voor levensonderhoud moet worden gehanteerd zoals dat door de VFN, daarin geadviseerd door het Nibud, wordt vastgesteld, na aftrek van de basishuur. Daartoe wordt onderscheid gemaakt in drie typen huishoudens: alleenstaand, alleenstaand met kinderen en gehuwd/samenwonend.

De basisnormen worden jaarlijks in december vastgesteld en dienen uiterlijk 1 april van het daaropvolgende jaar te worden gehanteerd. Bij het bepalen van de basisnorm wordt gebruik gemaakt van de basishuur zoals die wordt geadviseerd door het Nibud. Bij de berekening van de leencapaciteit van de consument wordt uitgegaan van de werkelijke woonlasten.

Artikel 5, De leennorm

Het is een bekend gegeven dat met het stijgen van het inkomen consumenten ook op ruimere voet leven. Men heeft een grotere auto en gaat vaker met vakantie. Het is in de kredietverlening dan niet reëel om bij hogere inkomens uit te gaan van uitsluitend de basisnorm. Daarom dient naast de basisnorm **ten minste 10% van het netto inkomen**, na aftrek van de basishuur en de basisnorm, voor levensonderhoud beschikbaar te zijn.

Onder **vaste lasten** worden ten minste verstaan de **werkelijke woonlasten, alimentatie en financieringslasten**. De **overige vaste lasten** maken doorgaans deel uit van pakket voor levensonderhoud dat het Nibud hanteert. Lasten die daarin niet zijn opgenomen en, evenals alimentatie overigens, niet bij elke consument voorkomen zijn bijvoorbeeld **extra ziektekosten, hoge energielasten, kinderopvang of pensioenverplichtingen**. Het is aan de aanbieder in hoeverre hij daar rekening mee wenst te houden.

Onder netto inkomen wordt verstaan het netto maandelijkse inkomen op basis van een kalendermaand, waarin **niet wordt meegenomen zorgtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag, tegemoetkoming schoolkosten en belastingteruggaaf ziektekosten/TBU**.

Voorbeeld: bij samenwonenden met een netto inkomen van EUR 2.000 bedraagt de basisnorm na aftrek van de basishuur EUR 1.010. Voor levensonderhoud dient vanwege de inkomensafhankelijke norm na kredietverlening EUR 2.000 -/- 200 -/- EUR 1.010) x 10%) plus EUR 1.010 is EUR 1.089 beschikbaar te blijven. Stel dat de huur EUR 400 bedraagt, dan resteert als maximale maandlast voor kredietverlening EUR 2.000 -/- EUR 1.089 -/- EUR 400 = EUR 511. Dat correspondeert met een krediet van 50 x EUR 511 = EUR 25.550. Dit is slechts een cijfermatig voorbeeld omdat de kredietgever er nog allerlei andere omstandigheden in zijn beoordeling betreft waardoor het maximaal te verstrekken krediet kan afwijken van dit voorbeeld

Artikel 6, Behandeling van kredietaanvragen

a. Om te voorkomen dat de cliënt **onverantwoorde verplichtingen** aangaat, dient de aanbieder uit te gaan van een normbedrag aan rente en aflossing van **tenminste 2% per maand** van de kredietlimiet of de kredietstom. Eventueel **reeds lopende leningen** moeten voor het berekenen van de aflossingscapaciteit volgens **dezelfde norm** worden herberekend. Een **roodstand**- (faciliteit) wordt aangemerkt als **'krediet'** indien **BKR-geregistreerd**. Bij verschil tussen de werkelijke en de theoretische verplichtingen geldt voor de berekening van de aflossingscapaciteit steeds het hoogste bedrag. Bij een persoonlijke lening is de oorspronkelijke kredietstom niet altijd te herleiden (registratie BKR is kredietstom incl. financieringskosten). In dat geval wordt uitgegaan van 2% per maand van het geregistreerde bedrag incl. financieringskosten. Bij producten die bij het BKR staan geregistreerd **zonder vermelding van de limiet** (bv. VK en TC) moet worden uitgegaan van een **minimale last van € 25 per maand**.

Voorbeeld: de kredietaanvrager heeft een aflossingsvrij krediet van € 40.000. Voor de berekening van de aflossingscapaciteit moet rekening worden gehouden met een maandelijkse verplichting van € 800, ook al is de werkelijke last (de rentebetaling) bv. slechts € 200 per maand. Hetzelfde geldt voor kredieten die worden afgelost met een verzekerings- of beleggingsproduct, incl. zgn. aandelenleaseproducten en varianten daarop.

b. Naar verwachting zal per 1 januari 2009 het Landelijk Informatiesysteem Schulden ter beschikking komen. In dat systeem worden achterstanden bij de betaling van energie en huur en schulden bij gemeenten geregistreerd. Ter voorkoming van overkreditering betreft de aanbieder een eventuele registratie bij de beoordeling van de kredietaanvraag.

c. Deze bepaling leidt geen uitzondering.

Artikel 7, Overleg bij financiële problemen

Geen nadere toelichting.

Artikel 8, Relatie aanbieder-bemiddelaar

De wet kent een aantal bepalingen over de relatie tussen de aanbieder en de bemiddelaar, die vooral samenhangen met de vergunningplicht voor de bemiddelaar en de wederzijdse verantwoordelijkheden. In het belang van de consument is het van groot belang dat ook **bemiddelaars de VFN Gedragscode naleven**. Dat geldt temeer omdat aanbieders voor hun distributie gebruik maken van bemiddelaars. Als een bemiddelaar, na een schriftelijk verzoek om naleving van de aanbieder, persisteert in zijn handelwijze, zal de aanbieder de **bemiddelaar uitsluiten van bemiddeling**. Daarnaast verwijst de Gedragscode naar art 4:97 Wft dat de aanbieder eveneens een **meldplicht** oplegt in de daar genoemde gevallen.